

Pericopa Behar - Cum ne referim la cineva ruinat financiar? [anul 5784]

Se presupune că proprietatea poate să fie o parte a personalității unei persoane și chiar să-i acorde o semnificație în viață. Sentimentul de siguranță asupra proprietății este necesar pentru asigurarea senzației de stabilitate a proprietății, fiind o parte a personalității cuiva și este indispensabil pentru desfășurarea corectă a vieții și pentru libertatea omului.

Însă, se poate întâmpla ca omul să treacă printr-una din marile provocări ale vieții și să ajungă într-o strâmtoare financiară gravă. Aceasta poate începe de la o concediere de la locul de muncă sau asumarea unor riscuri în afaceri și ele să ducă la o neputință de a ține față angajamentelor financiare ale acelei persoane. De aici până la o înglodare în datorii calea este scurtă. Pe urmă va fi nevoie acută de o reabilitare a vieții acelei persoane. Avutul cuiva este o parte a personalității sale, iar dreptul său la el este unul din temelii drepturilor omului. Întrebarea este care ar fi calea justă pentru a sprijini pe cineva care este falit și s-a sărăcit. Oare să-l lași de izbeliște sau să încerci să-l ajuți? Dacă e ajutor, cât oare?

Aceste probleme care ne tulbură adesea sunt dezbătute în această pericopă. Ea cuprinde în esența ei chestiuni sociale evidente și caută să îndrepte nereguli în economie. După text, pericopa cuprinde deteriorarea financiară a unei persoane în patru etape. Prima se petrece când cineva își vinde sursa veniturilor sale, adică pământul, fiindcă acesta nu mai dă câștig; a doua se petrece când cineva își vinde casa, deoarece veniturile sale nu ajung ca să-și plătească toate datoriile; în a treia etapă, persoana se vinde să muncească la un stăpân evreu; iar în ultima etapă, el se vinde la sclavie unui stăpân străin cu speranța ca salariul pe care-l va primi acolo să fie mai mare sau poate că creditorii îl forțează să plătească datoriile mai repede neavând timp să aștepte la un stăpân evreu ca să-l cumpere.

În mijlocul acestor etape, apare deodată o interdicție, care pare a nu avea nicio legătură și se referă la societatea din jur care vede nenorocirea care se apropie: „Iar dacă fratele tău sărăcește și situația sa devine precară alături de tine, să îl susții - [fie] prozelit sau rezident - ca să trăiască cu tine. Să nu iei de la el camătă și profit; să te temi de Dumnezeuul tău și fratele tău să trăiască cu tine” (Levitic 25: 35-36).

Acest ordin adus celui care privește prăbușirea financiară a altuia, ne este dat ca să conștientizăm în ce moment că trebuie să intervenim și ca o societate să evităm această prăbușire încă în etapele sale timpurii, înainte ca săracul să se vândă robiei. În acest caz, Toraua interzice să se profite de necazul falitului, De aceea este interzis ca el să fie împrumutat cu dobândă. Chiar mai mult de atât - el trebuie să fie sprijinit. Până unde? Până când îl vom vedea ca unul de-al nostru ca pe noi înșine; nu este vorba despre cineva care a dat faliment, ci noi înșine am dat faliment: „Dacă fratele tău sărăcește ... să trăiască cu tine”. Trebuie să-l vedem pe celălalt de parcă ar fi vorba de fratele nostru - sânge din sângele nostru.

Angajamentul reciproc care se cere de la fiecare dintre noi, de asemenea este amintit în Tora. De exemplu: „Dacă va fi printre voi vreun sărac, vreunul dintre frații tăi, în vreunul din orașele tale, în țara ta, pe care Domnul,

Dumnezeul tău, ți-o dă ție, să nu îți împietrești inima și nici să nu-ți închizi mâna față de fratele tău sărac. Ci să-ți deschizi negreșit mâna față de el, și să-i împrumuți negreșit ceea ce îi lipsește, după câtă nevoie are” (Deuteronom 15: 7-8).

Este important să învățăm comentariul lui Rași la expresia „fratele tău sărac”. El spune așa: „Dacă nu-i vei da, sfârșitul tău va fi să fi fratele săracului”. Cu alte cuvinte, dacă vei sta cu ochii închiși, indiferent, ignorant la semenul tău aflat într-o criză financiară, poți și tu să devii sărac. În acest context Toraua ne spune: „La capătul a șapte ani să faci scutirea datoriilor. Și așa va fi [făcută] scutirea datoriilor: orice creditor să renunțe la ce a împrumutat semenului său; să nu-l silească pe semenul său sau pe fratele său, căci s-a instituit scutire pentru Domnul” (Deuteronom 15:1-2).

Întrebarea care se pune este care este măsura susținerii noastre pentru un falit? Răspunsul îl găsim în Talmud, tractatul Ketubot 67:a. Noi învățăm acolo despre un oarecare Mar Ukva, care obișnuia în fiecare ajun de Iom Kipur să trimită unui vecin sărac suma de 400 de Zuz. Aceasta era pentru vremea aceea o sumă uriașă, ținând cont că o mireasă costa 200 de Zuz, adică suma era dublă. Sunt câteva metode de a socoti valoarea astăzi. Evaluarea maximală vorbește despre cam 500 de Euro pentru 200 de Zuz, adică el dona săracului cam 1000 de Euro.

Odată Mar Ukva și-a trimis fiul cu cei 400 de Zuz. După puțin timp, tânărul s-a întors cu banii în mână. El i-a spus tatălui său, că săracul nu are nevoie de caritate, fiindcă chiar în fața lui au stropit în casă cu vin vechi ca să miroase bine. Dacă poate să risipească vin atât de scump, înseamnă că nu are nevoie. Însă, spre deosebire de fiul său, Mar Ukva a găsit de cuviință să-i mărească suma de caritate, dacă acestea sunt necesitățile săracului. El a dublat suma ca să aibă ceea ce-i lipsește. Pe aceeași pagină de Talmud mai sunt câteva evenimente de felul acesta.

Pe baza acestor descrieri, s-a stabilit o halacha că trebuie de dat nu doar pentru necesități de bază, ci lipsa este măsurată după nivelul de trai cu care săracul era obișnuit „ceea ce îi lipsește, după câtă nevoie are”.

Trebuie să conștientizăm că este o diferență între caritatea de la o persoană fizică și cea de la un organ al statului. De obicei, nici acesta nu are destule resurse să dea tot ce trebuie. Atunci neapărat trebuie ca cercul de oameni din jurul său să-i vină acestuia în ajutor cât se poate de mult. Toți cei care până la necaz au avut doar de câștigat de la el, să se mobilizeze ajutându-l să iasă din strâmtoare până când va putea sta pe propriile picioare (Șulhan Aruch).